

כה תאמר לבית יעקב

מתוך דברי התעוררות מהגאון רבי מאיר בראנדסארפער (שליט"א) [זצלה"ה]
בעל שו"ת "קנה בושם", וחבר הביד"צ פיעה"ק ירושלם ת"ו
בכנס התעוררות לאברכים בבית הכנסת "שערי תורה" רח' שפת אמת 24, בית-שמש
(לפני חג השבועות תשס"א, נדפס בגליון "העדה" סיון תשס"א)

בהשתלשלות הדורות נראה למשל כהיום יודעים שלצאת עם מעיל זה צניעות, ואי אפשר כאן להאריך בפרטים שהוא העדר צניעות למשל כשהגוף בולט וכדו' וכדו' אבל לצאת במעיל הוא וודאי צניעות והיעב"ץ (סידור יעב"ץ ח"ב, חלון המצרי-מוסר נאה שער שישי, דיני תשעה באב) ועוד כותבים על זה שלצאת במעיל הוא פריצות.

וההסבר שבימים ההם הלכו ברדיד ולכן כתבו שלצאת במעיל הוא חוקות הגוים והוא פריצות. ואיני נחות כעת לעיקר ההלכה, שאפשר שאם המלבוש העליון תפור ברוחב הרבה ומכסה היטב אפשר שאין זה פריצות, רק היות ששמעתי מחכמים מכל מקום אמרתי שיש דברים בגו, בפרט כהיום שאין הולכים בימות הקיץ במעיל, ואי אפשר לפרוט כל הדברים שאין הולכים כמו שצריך. ובעונותינו הרבים עצם הלבוש אינו בתכלית הצניעות, אז הרדיד מכסה, ולכן אין לזלזל בהתעוררות על זה לא לחנם אמרו חז"ל (סוטה י"א) בזכות נשים צדקניות נגאלו ממצרים, ואיתא במדרש (מכילתא פרשת בא פרשה ה', ילקוט שמעוני פרק י"א רמז קפ"ו) שנתן הקדוש ברוך הוא דם פסח ודם מילה כדי שעל ידי זה יזכו לגאולה, וכמו כן אצל הנשים היה הזכות שלא שינו שמם ולשונם ומלבושם.

וכהיום הוא גם כן מצרות הזמן, ובעונותינו הרבים אפילו אנשים יראים, הענין של צניעות לקוי, ועל זה מתלבש היצר הרע, כיון שבזה תלוי הרבה קדושת הדור, ובמלחמת העולם אמרו צדיקים שהרבה יש לתלות בפריצות ובדעות כוזבות ואפיקורסיות. ובכל דבר אם נתעוררים בענין צניעות לגדור גדר אפילו מי שאינו ביכולת צריך לעודד זה ובודאי הוא התקרבות לגאולה, ובפרט לפני קבלת התורה שיהיה תורה בקדושה וטהרה ובזכות הענין של צניעות נזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן. ובאמת בודאי צריך שיהיה ביכלתו עכ"פ צריך לעודד וכו'. א א א

לכסות ע"כ, וצריך לכסות באופן שלא יהיה בולט דהיינו שלא ימשוך את העיץ.

והנה נתעוררו לפני זמן מה בענין צוואר מגולה, ומצינו במחברים שצוואר הוא מקום שחייב לכסותו, וכן היה המנהג בכל הדורות שהלכו מכוסה, ובודאי שלגמרי מגולה הוא פריצה, והסיבה לזה שאפילו אלו הנשים שלא היה הצוואר מכוסה על ידי המטפחת מכל מקום הלכו בקאלנער (צווארון) בלע"ז, אבל שנהיה מאדע לתפור בלי קאלנער, ומבלי משים לב שהצוואר נהיה מגולה נתפס דבר זה גם אצל אנשים יראי השם, וצריך לגדור גדר בזה. (ועיין בשו"ת קנה בושם חלק ג' אבן העזר סימן ק"ו)

ג. ולאחרונה נתעוררו הנשים בענין השאל, ושמעתי שהיצר הרע מצא לו דרך חדשה, ששואלים את הנשים מדוע את הולכת כך וכך (לא כמו שצריך) ומתריצים שהבעל רוצה בזה, ועל תירוץ זה היו יכולים ללכת בבית כרצון הבעל וגם בזה צריך שיהיה בצניעות אבל ברחוב אין לזה עם רצון הבעל ובאמת צריך לזה יראת שמים בכל ענינים אלו ובודאי צריך להשגיח על שלום בית ודרכי נועם וכו'.

והענין של השאל אסביר בקיצור שיש לזה עיקר ברמב"ם ובשולחן ערוך סימן קט"ו בדברים שאם עשתה אחת מהן עוברת על דת יהודית דהיינו שיוצאה שלא בכתובה, ואלו הן יוצאת לשוק או למבוי מפולש או בחצר שרבים בוקעים בו וראשה פרוע ואין עליה רדיד ככל הנשים, אף על פי ששערה מכוסה במטפחת. ע"כ. פירושו: היינו שהיה להם רדיד על הראש וגם על הגוף, כמבואר בסימן ע"ג בדברים שחייב הבעל לאשה שאם הדרך של אותו מקום ללכת ברדיד החופה כל גופה נותן לה [וכמבואר בפרישה].

נשאל אם כן מדוע לא הולכים ברדיד? ובאמת כשנתבונן

א. כתוב בתורה הקדושה (דברים כ"ג ט"ו) ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, והיסוד של קדושה הוא צניעות, ורבינו [הרה"ק רבי אהרן ראטה זצוק"ל] כותב בצואה (ספר הצוואה עמוד נ"ג אות א'), ובתקנות (בפרק ד', ועוד), שצניעות קיבלנו מאבותינו הקדושים, בשרה אמנו כתיב (בראשית י"ח ט') ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל ופירש רש"י ז"ל הנה באהל צנועה היא, וכן ביצחק (בראשית כ"ד ס"ז) ויבאה האהלה, וכן במתן תורה (שמות כ' י"ז) ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו דרשו חז"ל (נדרים כ.) זו היא הבושה, ומי שאין לו בושה בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני (שם), ובושה זה צניעות ותורה צריך להיות עם צניעות, ואיתא בחז"ל (מגילה יג:) בשכר צניעות שהיתה בה ברחל זכתה ויצאה ממנה שאול, ובשכר צניעות של שאול זכה ויצאת ממנו אסתר ע"כ.

והנה ענין הצניעות שייך הן אצל אנשים הן אצל נשים עם כל זה ביותר שייך אצל הנשים. והנשים בעצמם מבינים יותר מה הוא צניעות מהו מלבוש צנוע או לא.

ב. בגמרא (יומא ט., שבת סב:) מקדש ראשון מפני מה חרב מפני ג' דברים שהיו בו, [עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים], מפרש בגמרא גילוי עריות דכתיב (ישעיהו ג' ט"ז) ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון וכו' ותלכנה נטויות גרון וגו' [והיינו שהלכו בצורה שהביאה לגלוי עריות].

והלבוש כהיום לבזמן הגמרא הוא בגדר פריצות ובאמת הגדרה מפורשת איזהו מקום שחייבין לכסותם לא מצינו, אלא שבדבר זה צריך לומר צאי לך בעקבי הצאן (שיר השירים א' ח') דור אחר דור, איזה מקום היה דרכם לכסותו.

ולמשל, טפח באשה ערוה (ברכות כד. ובשו"ע או"ח סימן ע"ה סעיף א') היינו במקום מגולה, ואיזהו מקום מגולה כתב הצמח צדק (ברכות פ"ג), כל מקום שאפשר ואין קשה